

Nr 42.

Ankom till riksdagens kansli den 16 maj 1919 kl. 5 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag angående ändrade grunder för beskattning av kooperativa föreningar.

Närvarande: herrar Källman, Röing, Lyckholm*, K. A. Nilson*, Rosén, Boman, Vennersten, Olsson i Kullenbergstorp, Eliasson*, Neess, Örne, Broman, Westrup, Lundell*, Wikström, Johansson i Kullersta*, Olsson i Ramsta*, Uddenberg, Lithander och Lövgren i Nyborg*.

* Icke närvarit vid justeringen av betänkandet.

Genom proposition, nr 222, av den 7 mars 1919, vilken hänvisats till bevillningsutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga nedan införda förslag

1) till förordning om ändrad lydelse av 9 § 1 mom. och 11 § förordningen den 28 oktober 1910 angående bevilning av fast egendom samt av inkomst; samt

2) till förordning om ändrad lydelse av 7, 8, 9 och 11 §§ förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 9 § 1 mom. och 11 § förordningen den 28 oktober 1910 angående bevilning av fast egendom samt av inkomst.

Härigenom förordnas, att 9 § 1 mom. och 11 § förordningen den 28 oktober 1910 angående bevilning av fast egendom samt av inkomst skola hava följande ändrade lydelse:

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 7 saml. 38 häft. (Nr 42.)

9 §.

1 mom. Till inkomst av kapital räknas:

- a) — — — — —.
- b) — — — — —.
- c) utdelning å aktier i inländska aktiebolag och å lotter i solidariska bankbolag;
- d) utdelning å aktier i utländska aktiebolag; samt
- e) vinstutdelning å insatser i föreningar för ekonomisk verksamhet.

11 §.

1 mom. Vid beräkning av skattskyldigs inkomst nästföregående år må avdrag icke ske:

- a) — — — — —.
- b) — — — — —.
- c) — — — — —.
- d) för vad — — — — — å skuld.

2 mom. Däremot må avdrag ske:

1:o) — — — — —.

2:o) — — — — —.

a) — — — — —.

b) — — — — —.

c) med skäligt — — — — — yrke.

Har kooperativ förening av vinsten å sin kooperativa verksamhet lämnat sina kunder, vare sig de tillhört föreningen eller icke, pristillägg, rabatt eller annan sådan utdelning i förhållande till gjorda köp eller försäljningar, må föreningen åtnjuta avdrag för dylik utdelning.

Avdrag må jämväl ske:

för — — — — — delägare.

I det fall — — — — — rum.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1920.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 7, 8, 9 och 11 §§ förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt.

Härigenom förordnas, att 7, 8, 9 och 11 §§ förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt skola hava följande ändrade lydelse:

7 §.

Vid den uppskattning, som för taxering äger rum, hänföras:

1:o) — — — — —.

2:o) till inkomst av *kapital*:

a) — — — — —.

b) — — — — —.

c) — — — — —.

d) vinstutdelning å insatser i föreningar för ekonomisk verksamhet;

3:o) — — — — —.

8 §.

Såsom inkomst taxeras icke:

vad som — — — — — avdrag;

vinst å — — — — — därutöver;

ersättning för skada — — — — —

— — — — — bosatt.

9 §.

Vid uppskattning — — — — — delägare.

För värdeminskning — — — — — anvisningarna.

Har kooperativ förening av vinsten å sin kooperativa verksamhet lämnat sina kunder, vare sig de tillhört föreningen eller icke, pristillägg, rabatt eller annan sådan utdelning i förhållande till gjorda köp eller försäljningar, må föreningen åtnjuta avdrag för dylik utdelning.

11 §.

Vid taxering av inkomst må avdrag icke ske:
för — — — — — skuld.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1920.

Beträffande vad föredragande departementschefen enligt omfördälda statsrådsprotokoll vid ärendets föredragning anfört till motivering för förslagen, får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet.
Historik.

Det är först i 1910 års skattelagar, bevillningsförordningen och förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt, som de kooperativa föreningarnas skattskyldighet blivit genom direkta lagbestämmelser reglerad. Därförut var deras beskattning överlämnad åt en efter tid och ort ej sällan skiftande praxis, som emellertid utvecklade sig till ett allt mera skärpt tillvaratagande för taxering av den å föreningarnas verksamhet uppkomna vinsten.

Enligt äldre praxis ansågos de kooperativa företagen icke lämna någon beskattningsbar inkomst, så snart verksamheten begränsats till medlemmarna av föreningen. Uppkommen vinst å rörelsen betraktades som besparingar för medlemmarnas räkning och förekommande utdelning till dessa som allenast en återbetalning av vid medlemmarnas inköp gjorda utlägg. Senare blev dock, som redan antytts, praxis strängare, och vid tiden närmast före 1910 års lagstiftning blevo kooperativa föreningar taxerade under alla förhållanden för inkomst, som fonderats eller som utdelats till medlemmarna i förhållande till deras kontanta insatser. Den del av inkomsten åter, som i form av rabatter tillfallit kunder hos föreningen, ansågs fri från skatt, såvitt föreningen handlat blott med egna medlemmar, men eljest beskattningsbar, oberoende om rabatt tillkommit alla kunder eller blott medlemmar.

Mot den praxis, som sålunda efter hand utbildat sig, yppades missnöje såväl å kooperativt håll, där den ansågs för sträng, som ock

hos de enskilda handelsidkarna, som förmenade, att föreningarna obehörigt gynnades i beskattningsavseende och därigenom bleve bättre ställda i konkurrensen. I sistberörda avseende märkas särskilt de uttalanden, som gjordes av 1909 års handelskammarmöte och, återopade av föredragande departementschefen, synas hava blivit av visst inflytande på Kungl. Maj:ts förslag år 1910 i denna del. Departementschefen uttalade bl. a. att någon formell grund för skattelindring åt de kooperativa företagen icke finnes. Dock hade han ansett sig icke böra frångå den ståndpunkt praxis kommit att intaga. Den formulerade regeln, likalydande i de föreslagna skatteförfattningarnas 11 §§, kom således att i huvudsak stadfästa den redan utbildade praxis, likväl med tillägg av det ytterligare villkor för skattefrihet i fråga om rabatter, att utfästelse därom gjorts före vidkommande köp eller försäljning, exempelvis genom bestämmelser i föreningens stadgar rörande vinstens disponerande. Det föreslagna stadgandet lydde: »Har förening, som utsträckt sin verksamhet utom medlemmarnas krets, lämnat sina kunder, vare sig de tillhört föreningen eller icke, pristillägg, rabatt eller annan sådan utdelning i förhållande till gjorda inköp eller försäljningar, må avdrag för dylik utdelning icke äga rum, där ej utdelningen skett i omedelbart samband med köp eller försäljning, varpå utdelningen grundats, varemot förening, som icke utsträckt sin verksamhet utom medlemmarnas krets, må åtnjuta avdrag för all utdelning, varom här sägs, för så vitt den utgått efter grunder, som varit före köpet eller försäljningen bestämda.»

I en vid riksdagen 1910 väckt motion, II: 288, av herrar *Christiernson* och *Åberg*, hemställdes emellertid, att i 8 § i den av Kungl. Maj:t föreslagna förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt skulle bland skattefria inkomster upptagas jämväl vinst, som uppstått för kooperativ förening, vilken icke sträckt sin verksamhet utom medlemmarnas krets, något, som således innebar full skattefrihet för sådan förening. Därjämte föreslog motionärerna sådan lydelse av det hithörande stadgandet i 11 § i samma förordning, att förening, som handlat med andra än medlemmar, dock skulle vara fria från skatt för den till medlemmar lämnade utdelning i förhållande till gjorda inköp.

Bevillningsutskottet tillstyrkte propositionerna i förevarande delar utan ändring och avstyrkte motionen under återopande av departementschefens uttalanden i denna fråga. Fyra reservanter gingo en medelväg i viss mån, i det de å ena sidan ville från skatteplikt helt frikalla förening, som icke i sin verksamhet ginge utanför medlemskretsen, men å andra sidan ville beskatta all å verksamheten inbragt vinst för övriga föreningar. Utskottets förslag blev emellertid bifallet av kamrarna (i

andra kammaren efter votering med 101 röster mot 93, som tillfölla reservationen).

Det sålunda beslutade stadgandet kvarstår, som känt, oförändrat. Något förslag till ändrade bestämmelser i detta hänseende har icke heller varit förelagt riksdagen i vidare mån än att i en av herr *Trapp* vid 1914 års förra riksdag väckt och vid 1915 års riksdag förnyad motion påyrkats bestämmelser i sådant syfte, att som ytterligare villkor för den åt kooperativ förening för visst fall medgivna skattefrihet skulle stadgas, att i föreningen icke funnes medlem, som idkade handel med eller eljest i sin näringsrörelse använde varor, vilka han inköpt av föreningen. Till följd av riksdagsupplösningen 1914 hann den då väckta motionen ej bliva föremål för behandling. 1915 års motion, I: 7, avstyrktes av bevillningsutskottet och blev av riksdagen avslagen.

*Gällande be-
stämme!ser.*

Skillnaden i beskattningsavseende mellan de kooperativa föreningarna och enskilda skattskyldiga kan i huvudsak sammanfattas sålunda. Föreningarna skatta icke för förmögenhet, men i stället taxeras medlemmarna, en var för sin andel i föreningen. Beträffande skattskyldighet för inkomst har man att skilja mellan föreningar, som handla blott med sina medlemmar, och sådana, som låta sin verksamhet omfatta även utomstående. De förra äga att vid taxeringen njuta avdrag för utdelning, som lämnats medlemmarna i förhållande till gjorda inköp eller försäljningar, dock under villkor, att grunderna för utdelningen varit i förväg bestämda, och har detta villkor i prejudikat av regeringsrätten tolkats så, att uträkningen av utdelningen skall kunna följa rent automatiskt enligt de stadgade grunderna. Har något som helst ytterligare bestämmande tarvats, skulle avdragsrätt icke vara medgiven. Föreningar av den senare typen hava i intet hänseende någon privilegierad ställning, och om båda slagen gäller ju, att någon rätt till bevillningsfria eller vissa andra konventionella avdrag, som tillkomma endast de enskilda skattskyldiga, redan enligt sakens natur icke finnes. Likaledes är, i fråga om inkomstskatten, den fallande procentskalan för inkomster under 6,000 kronor förbehållen de enskilda.

*Kungl. Maj:ts
förslag.*

Kungl. Maj:ts förevarande förslag avser att i vidsträckt omfattning tillmötesgå önskemål från kooperativt håll, där man funnit de villkor, som 1910 års lagstiftare knutit till den medgivna skatteförmånen, mera obekväma och svårare att iakttaga i samma mån den kooperativa rörelsen antagit större proportioner.

Förslaget innebär sålunda, att den ifrågavarande avdragsrätten

skulle vara medgiven, även om föreningen sträckt sin verksamhet utom medlemmarnas krets och även om utdelningen skett efter grunder, som icke varit i förväg bestämda. Å andra sidan begränsas den ifrågasvarande förmånen, som hittills omfattat ekonomiska föreningar i allmänhet, till det kooperativa området allena.

Samtidigt med att de kooperativa föreningarna alltså praktiskt taget skulle nå fram till full skattefrihet för inkomst av rörelse, skulle medlemmarna bliva skattskyldiga för vinstutdelning å sina insatser i föreningen. Denna skattskyldighet avses tydligen såsom en motvikt i viss mån mot föreningens skattefrihet, men är därjämte, vad angår bevillningstaxeringen, att sammanställa med förslaget om aktieutdelnings taxerande till bevillning (propositionen nr 108).

Såvitt av förevarande proposition framgår, har förslaget om nya grunder för de kooperativa föreningarnas beskattning närmast föranletts av en direkt framställning från Kooperativa förbundet. Över det utkast till författningsändringar, som i anledning därav uppgjorts inom finansdepartementet, har icke hörts någon annan myndighet än kammarrätten. Dess utlåtande i ämnet, i sin helhet intaget i propositionen, yppar starka betänkligheter ej endast mot förslaget om utvidgad skatteförmån utan ock i frågan, om Kooperationen överhuvud taget bör intaga någon privilegierad ställning i skattehänseende.

Även enligt utskottets uppfattning är det uppenbart, att någon principiell rätt till viss skatteförmån för kooperativa föreningar icke är för handen. Från principiell beskattningssynpunkt är någon skillnad icke att göra mellan vinst å ett kooperativt näringsföretag och vinsten av en enskild näringsidkares rörelse. En annan sak är, om praktiska grunder kunna åberopas till stöd för en lindrigare beskattning av den kooperativa rörelsen.

Obestriddigt är, att Kooperationen, hållen inom sin naturliga ram, fullföljer ett ändamål, som är ej blott privatekonomiskt utan ock av betydelse från allmän hushållningssynpunkt. I den mån detta är fallet, föreligger givetvis anledning till uppmuntran från det allmännas sida.

Den svenska Kooperationen är icke mera än några årtionden gammal och det ligger i sakens natur, att densamma i sin början behövde stödjas på olika sätt. Nära till hands låg då också, att det allmänna ansågs böra avstå från sitt skatteanspråk helt eller delvis beträffande uppkommen vinst av kooperativ verksamhet. Såsom ovan antytts, förmenades i äldre praxis någon beskattningsbar vinst ej alls föreligga, så snart ej verksamheten sträcktes utanför medlemskretsen.

*Utskottets
yttrande.*

Detta betraktelsesätt var dock redan övergivet, då lagstiftningen tog hand om saken, och 1910 års positiva undantagsbestämmelser utgå tydligen från skattskyldighet som princip. Det är icke svårt att se, hurusom den utveckling till skärpt beskattning, som utmärker praxis före 1910 och som genom detta års lagstiftning fick sin bekräftande avslutning, i stort sett anslutit sig till och betingats av den kooperativa rörelsens egen utveckling i omfattning och styrka ävensom förekomna tendenser till utvikinngar utanför den kooperativa ramen. Det allmännas understöd i förevarande avseende ansågs böra tillkomma endast den rena kooperationen och böra i övrigt begränsas på ovan angivet sätt.

Till belysning av kooperationens omfattning redan då må här återgivas några uppgifter, hämtade ur den officiella statistiken (den av socialstyrelsen utgivna statistiken över »kooperativ verksamhet i Sverige åren 1908—1910») och avseende år 1910. De kooperativa föreningarna hava där hänförs till två huvudgrupper, arbetarkooperationen, omfattande 3,605 föreningar, och jordbrukskooperationen, vari inbegripits 1,968 föreningar. I den förra gruppen ingingo bostads- och andra byggnadsföreningar till antal av 1,947 samt de egentliga konsumtionsföreningarna till antal av 908. Av de sistnämnda hade ej fullt halva antalet utsträckt sin verksamhet till andra än egna medlemmar, men belöpte på handeln med utomstående i genomsnitt 13 à 14 procent av hela omsättningen. Av konsumtionsföreningarna voro ungefär $\frac{2}{3}$ anslutna till »Kooperativa förbundet», den enda centralföreningen i denna grupp, medan återstående $\frac{1}{3}$ utgjordes av fristående föreningar. Inom jordbrukskooperationen bildade inköpsföreningarna (för köp av jordbruksredskap, gödnings- och foderämnen m. m.) samt mejeriföreningarna (med rent produktivt syfte) flertalet med resp. 940 och 477. Hithörande lokalföreningar voro till allra största delen anslutna till någon centralförening, och funnos 28 centralföreningar, av vilka en, »Lantmännens riksförbund», hade karaktären av rikscentral.

Enligt senaste, ännu icke av socialstyrelsen publicerade statistik, vilken omfattar 1916, har den kooperativa rörelsen under mellantiden gjort högst betydande framsteg. Uppgifter, motsvarande de för 1910 relaterade, hava erhållits från socialstyrelsen och giva följande resultat. Arbetarkooperationen omfattade 4,521 föreningar och jordbrukskooperationen 2,748 föreningar. I den förra gruppen ingingo bostads- och andra byggnadsföreningar till antal av 2,476 samt egentliga konsumtionsföreningar till antal av 1,334. Av de sistnämnda hade omkring $\frac{2}{3}$ utsträckt sin verksamhet till andra än egna medlemmar, men belöpte på handeln med utomstående i genomsnitt 17 à 18 procent av hela

omsättningen. Av konsumtionsföreningarna voro ungefär $\frac{9}{10}$ anslutna till kooperativa förbundet och endast $\frac{1}{10}$ utgjordes av fristående föreningar. Inom jordbrukskooperationen funnos 1,326 inköpsföreningar och 621 mejeriföreningar. Centralföreningarnas antal var 35.

I vad mån kooperationens genom de anförda siffrorna betecknade utveckling främjats av de hittills åtnjutna skatteförmånerna är givetvis omöjligt att bedöma, men uppenbart är, att de till dessa förmåner knutna villkoren icke stått i vägen för rörelsens tillväxt. I belysning av dessa siffror torde icke kunna med fog göras gällande, att kooperationen är *i behov* av större skatteförmåner. Närmare till hands låge väl invändningen, att de faktiska förhållandena numera tydde på, att kooperationen gott kunde undvara även den hittills åtnjutna skattelindringen.

Såsom kammarrätten framhållit, skulle en skattelindring för kooperativa föreningar i nu föreslagen utsträckning lätteligen kunna föranleda, att en hel del produktions- och handelsföretag, som nu drivas såsom aktiebolag eller av enskilda personer, komme att ombildas till kooperativa företag i syfte att skatten såmedelst skulle nedbringas eller fullständig skattefrihet tilläventyrs vinnas.

Genom kooperationens växande omfattning har frågan också fått större betydelse för det allmänna. Redan nuvarande skatteavdrag torde medföra ej obetydlig minskning i inkomst för stat och kommun. Någon utredning härom finnes ej i ärendet liksom ej heller i vilken grad Kungl. Maj:ts föreliggande förslag komme att öka det allmännas skatteförlust. Tydligt är att denna ökning bleve rätt avsevärd. Den nuvarande finansiella situationen är emellertid varken för staten eller för kommunerna sådan, att man utan nödtvång kan företaga åtgärder ägnade att minska avkastningen av någon inkomstkälla.

Särskilt för kommunernas del skulle förslaget genomförande kunna medföra betungande följder. Inom många kommuner torde redan nu finnas industriella eller andra anläggningar i kooperativt syfte med talrik arbetarstäm och i övrigt av beskaffenhet att orsaka kommunen besvär och kostnader, vilka, om den nu ifrågasatta skattefriheten antoges, icke skulle uppvägas av någon kommunal skatteinkomst. Den föreslagna skattskyldigheten för föreningens medlemmar skulle såsom motvikt härutinnan bliva av föga värde, eftersom de ifrågavarande anläggningarna, där de äro av mera avsevärd omfattning, i regel tillhöra någon centralförening, vars medlemmar, de underordnade lokalföreningarna, i allmänhet äro skattskyldiga å andra orter.

Berörda olägenhet är i viss mån redan nu förhanden och kommer helt visst att bliva beaktad vid den förestående kommunala skattereformen.

Såsom även i propositionen framhållits, innefatta de föreliggande sakkunnigförslagen i kommunalskattefrågan sådana grunder för kommunernas beskattningsrätt, att jämväl de kooperativa företagens avkastning skulle bliva tagen i anspråk på ett mera effektivt sätt än nuvarande bestämmelser medgiva. Ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag innebure således ett steg i en riktning rakt motsatt mot den, vari den kommunala skatte-reformen enligt nyssnämnda förslag skulle komma att gå.

Vid sådant förhållande och då frågan om kooperativa föreningars kommunala beskattning givetvis måste bliva beroende av det sätt, varpå den kommunala beskattningen i hela dess vidd kommer att slutgiltigt ordnas, vore det, såsom också kammarrätten erinrat, olämpligt att nu utbryta denna fråga för separat lösning, i vilken riktning det än må vara. Då vidare tyngdpunkten i det föreliggande förslaget givetvis ligger i dess betydelse för den kommunala beskattningen, synes jämväl vara riktigast att tillsvidare låta bero vid nuvarande regler för Kooperationens statliga skattskyldighet.

Vad ovan erinrats rör närmast föreningarnas skattskyldighet och behövde ej stå i vägen för ett godkännande av propositionen, i vad den angår medlemmarnas skatteplikt för utdelning å gjorda insatser. Detta spörsmål är i viss mån beslätat med frågan om beskattning av aktieutdelning och kunde ett riksdagens beslut att indraga denna under den kommunala beskattningen utgöra ett slags motiv för att beskatta även omförmälda vinstutdelning från ekonomisk förening. Emellertid torde denna detalj av det hela icke vara av den vikt, att den bör utbrytas för att omedelbart lösas för sig.

Under återopande av det ovan anförda får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 222, med förslag angående ändrade grunder för beskattning av kooperativa föreningar, icke måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 13 maj 1919.

På bevillningsutskottets vägnar:

G. W. KÄLLMAN.

Reservationer:

av herr Örne, som anført:

»Det torå vara obestriåligt, att statsmakterna vid ordnandet av beskattningssväendet måste taga hänsyn till åe olika företagsstypernas natur. Så har också i stor utsträckning skett i åe nyare svenska inkomst- och förmögenhetsbeskattningen. En enskild näringsidkares nettovinst på rörelse skattlägges, sedan vissa avdrag skett, efter en progressionsskala, som tager hänsyn allenast till vinstens absoluta storlek. I fråga om aktiebolagen rättar sig däremot skatteprocenten helt och hållet efter förhållandet mellan vinsten och aktiekapitalet plus reservfonden. Enligt åe i proposition nr 259 vid årets riksdag föreslagna skalan blir exempelvis A-skattens grundbelopp 1.5 procent av åe taxerade inkomsten, så snart åe icke överstiger 4 procent av kapitalet, åe må sedan utgåå 1,000,000 kronor eller blott 1,000 kronor. Ett rederis eller ett handelsbolags inkomst beskattas allenast hos delägarna och efter deras skatteförmåga som enskilda personer, ehuru inkomsten förvärvats genom företaget som såånt.

Även vid åe kooperativa föreningens beskattning måste givetvis företagens konstruktion och åe frambragta resultatets natur beaktas i lika hög grad som vid övriga företagsstyper. Det kännetecknande för åe kooperativa föreningen är, att någon särskild företagare i vanlig bemärkelse icke finnes. Verksamheten anknytes åe direkt till medlemmarnas enskilda hushållning, och syftet därmed är (i anskaffningsföreningarna) att komma i besittning av vissa förnödenheter på så billiga villkor som möjligt, icke att frambringa affärsvinst. Sedan omkostnaderna — åe även räntan på insatskapitalet bör räknas — betalts och nöåiga medel avsatts för föreningens konsolidering, ha medlemmarna-köparna i en anskaffningsförening rätt att tillgodogåå sig alla åe föråelår föreningen kan skaffa åe i fråga om bättre varukvaliteter eller billigare pris. Härvid inverkar åe icke i någon mån på saken, huruvida föråelen erhålles omedelbart vid köpet eller senare i form av efterskotts-rabatt på åe sammanlagda värdet av ett kvartals eller ett års köpesumma. Föreningens åeååål att skaffa medlemmarna varor på ett för åe lämpligt sätt uppnås i bååa fallen.

Det nu anförda torde ådagalägga oriktigheten i den uppfattningen, att den kooperativa föreningen skulle vara att anse som ett näringsföretag, och att principiellt ingen skillnad skulle vara att göra mellan den utgiftsbesparing en dylik förening bereder köparna och den vinst en näringsidkare gör på sin rörelse, vilken ju har det enda syftet att skaffa näringsidkaren största möjliga inkomst.

I den mån den kooperativa föreningen inskränker sig till att bereda köparna en ögonblicklig fördel i form av billiga varor, går den redan nu fri från inkomstskatt, och den bör även göra det, ty åtskilliga intresserepresentationers och skattesakkunnigas konstruktioner till trots är det ett viktigt samhällsintresse, att varor, som krävas för livets uppehälle, komma konsumenterna tillhanda utan fördyrande omgång. I nuvarande skattelagstiftning är därtill erkänt, att den kooperativa föreningen under vissa omständigheter kan hos sig uppevara köparnas besparingar och utbetala dem på en gång, utan att detta tillvägagångssätt konstituerar en ökad skatteplikt. Detta är från social synpunkt ytterligt viktigt, ty därigenom sätts särskilt konsumtionsföreningarna i stånd att vid sidan av sitt ursprungliga syfte verka såsom sparinrättningar för den oerhörda mängd av mindre bemedlade samhällsmedlemmar, som i vanliga fall icke ha nog stora inkomster att skaffa sig reserver för kommande behov.

Kungl. Maj:ts föreliggande proposition vill speciellt avhjälpa det missförhållandet, att de större konsumtionsföreningarna nu faktisk hindras i sin strävan att verka som sparinrättningar för sina medlemmar på grund av den omständigheten, att de å ena sidan icke gärna kunna sälja enbart till medlemmar och föreningarnas netto å andra sidan progressivt beskattas efter samma skala som enskilda näringsidkare.

På precis samma inbesparade belopp, låt oss säga 50 kronor, har medlemmen i den lilla föreningen med 10 medlemmar kanske erlagt 50 öre i skatt, medan medlemmen i den stora föreningen med 10,000 medlemmar (om föreningen frambragt samma kontanta netto per medlem) troligen skulle — på grund av de olika skatteformer, som tillämpats under kristiden och fortfarande gälla — för 1917 fått erlägga omkring 25 kronor.

Då sådana exempel som det nu nämnda icke äro löst konstruerade, utan mycket väl kunna förekomma i verkligheten, torde var och en lätt kunna inse, att en reform i den riktning, Kungl. Maj:t föreslagit, verkligen är trängande.

Några finansiella vådor äro, tvärt emot vad utskottet förmodar, icke förbundna med ett bifall till propositionen. En överslagsberäkning,

grundad på kända siffror, ger vid handen, att högst 2 eller 3 miljoner, som nu äro beskattade hos ett par tusental föreningar, skulle bli skattefria. Å andra sidan skulle skatteintäkterna ökas ej oväsentligt, genom att åtskilliga föreningar, som nu ha rätt till avdrag, ej skulle få det med tillämpning av den föreslagna bestämmelsen.

Kungl. Maj:ts proposition innebär även en skärpning av föreningarnas beskattning så till vida, att ränteinkomst av insatser i ekonomisk förening hädanefter skulle bli skattskyldig som inkomst av kapital, fastän föreningen redan skattat för räntan å insatskapitalet efter en i vissa fall betydligt högre skala än aktiebolagen. Jag har ej velat motsätta mig denna omläggning under förutsättning, att beskattningen i övrigt ordnas på sätt i propositionen föreslås, dock att vederbörande bestämmelser omformuleras efter mönster av bevillningsutskottets förslag om bevillningstaxering av aktieinkomst med anledning av propositionen 108, vilket förslag i fråga om undvikande av tredubbel beskattning redan vunnit riksdagens bifall.

På grund av vad här anförts, hemställer jag om bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 222 med den jämkning,

att 9 § 1 mom. punkt e) av förordningen den 28 oktober 1910 angående bevillning av fast egendom samt av inkomst, erhåller följande lydelse:

e) *i fråga om andra skattskyldiga än föreningar för ekonomisk verksamhet vinstutdelning å insatser i sådan förening;*

samt att 7 § av förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt, 2:o, punkt d) erhåller följande lydelse:

d) *i fråga om andra skattskyldiga än föreningar för ekonomisk verksamhet vinstutdelning å insatser i sådan förening»;*

av herrar *Källman, Johansson* i Kullersta, *Uddenberg* och *Lövgren* i Nyborg, vilka instämt i herr *Örnes* reservation; samt

av herrar *Rosén* och *Wikström*.